

Hoge Raad, 12 januari 1962, Nibeja v Grundig

Grundig radio jaren '50

ONGEOORLOOFDE MEDEDINGING

Profiteren wanprestatie

dat immers het handelen met iemand terwijl men weet, dat deze door dit handelen een door hem met een derde gesloten overeenkomst schendt, op zichzelf jegens dien derde niet onrechtmatig is;

dat ook in gevallen als de onderhavige, waarin een fabrikant aan de afnemers van zijn producten contractueel verplichtingen oplegt met betrekking tot het verder verhandelen ervan of tot de daarbij te bedingen voorwaarden, het kopen van deze producten van een dier afnemers en het verder verhandelen ervan met de wetenschap dat deze afnemer door het verkopen ervan die contractuele verplichting jegens den fabrikant schendt, op zich zelf niet onrechtmatig is ten aanzien van den fabrikant;

Ondermijnen verkooporganisatie

dat, (...) nochtans het ondermijnen van die organisatie, indien dit geschiedt door concurrentie als de hiervoor omschrevene, onder omstandigheden jegens dien fabrikant in strijd met die zorgvuldigheid kan zijn

dat, terwijl de in het maatschappelijk verkeer in acht te nemen zorgvuldigheid niet zo ver gaat, dat men zich jegens een fabrikant van het verhandelen van zijn door wanprestatie als hier bedoeld verkregen producten zou moeten onthouden enkel omdat door dat verkrijgen diens export- en verkooporganisatie wordt ondermijnd, nochtans het ondermijnen van die organisatie, indien dit geschiedt door concurrentie als de hiervoor omschrevene, onder omstandigheden jegens dien fabrikant in strijd met die zorgvuldigheid kan zijn;

dat evenwel de onder 1 en 2 weergegeven stellingen van Grundig niet inhouden, dat Nibeja en Reymers, de producten van Grundig welke zij in Duitsland hebben verkregen doordat een Duitse afnemer zijn jegens Grundig geldende contractuele verplichtingen schond, in Nederland verhandelend, daarbij in concurrentie zouden treden met handelaren in Grundig-producten, op wie jegens Grundig soortgelijke contractuele verplichtingen rusten als die welke de bedoelde Duitse

afnemer schond, immers naar die stellingen Nibeja en Reymers niet in concurrentie treden met Duitse handelaren die, evenals de leverancier van Nibeja en Reymers, tegenover Grundig waren verbonden door een exportverbod, terwijl ten aanzien van de Nederlandse handelaren, met wie Nibeja en Reymers mogelijk wèl in concurrentie treden, Grundigs stellingen van enige verplichting tegenover Grundig zelf niet reppen, doch hoogstens van een verplichting tegenover den importeur Sieverding van geheel anderen inhoud dan voor den leverancier van Nibeja en Reymers gold tegenover Grundig;

Vindplaatsen: NJ 1962, 246, m.nt. H.B.

Hoge Raad, 12 januari 1962

(Mrs. Smits, de Jong, Wiarda, Houwing en Petit.)

(...)

1. de naamloze vennootschap Technische Handelonderneming "Nibeja" N.V., te Utrecht, 2. [x] Reymers, te [x], eisers tot cassatie van een op 27 April 1961 door het Hof te Amsterdam tussen pp. gewezen arrest, adv. Mr. A. G. Maris,

tegen:

de vennootschap naar het recht van de Bondsrepubliek West-Duitsland Grundig Radio-Werke G.m.b.H., te Fürth, Beieren, West-Duitsland, verweerster in cassatie, adv. Mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom.

De Hoge Raad,

(...):

O. dat uit het bestreden arrest blijkt:

dat de verweerster in cassatie, Grundig, de eisers tot cassatie, verder onderscheidenlijk aan te duiden als Nibeja en Reymers, in kort geding heeft gedaagd voor den President der Rb. te Utrecht en heeft gesteld:

(...)

dat de President van de Rechtbank bij vonnis van 28 Maart 1960 het gevraagde verbod heeft gegeven in dier voege, dat aan Nibeja en Reymers werd verboden, producten vervaardigd door Grundig, welke niet door de Handelmaatschappij J. N. J. Sieverding N.V. verder te noemen Sieverding - dan wel door Grundig zelve uit Duitsland in Nederland zijn ingevoerd, te koop aan te bieden, te verkopen of op enigerlei wijze in den handel te brengen dan wel door een ander deze handelingen te doen of te laten verrichten;

dat op het door Nibeja en Reymers ingestelde hoger beroep het Hof te Amsterdam bij het bestreden arrest het vonnis van den President der Rb. heeft bekrachtigd, na te hebben overwogen:

(...)

O. hieromtrent:

dat uit het bestreden arrest blijkt, dat Grundig haar producten slechts aan die handelaren in Duitsland verkoopt, die zich tegenover haar hebben verplicht de door haar te leveren producten niet te exporteren en uitsluitend te verkopen aan kleinhandelaren die zich verplicht hebben zich van export, hetzij direct hetzij indirect, te onthouden, alsmede dat het doel van deze regeling voor Grundig is om den export van haar producten slechts te doen geschieden door tussenkomst

van haar alleen-importeurs: dat blijkens het arrest voorts vaststaat, dat Nibeja en Reymers hier te lande producten van Grundig verhandelen, welke zij hebben verkregen doordat een in Duitsland gevestigde handelaar, naar zij wisten, zijn jegens Grundig aangegane verplichting om niet te exporteren heeft geschonden; dat het Hof dit verhandelen door Nibeja en Reymers onrechtmatig jegens Grundig heeft geoordeeld met geen andere motivering dan dat zij, Grundigs producten van dien handelaar kopend met de wetenschap dat hij door deze aan hen te verkopen jegens Grundig wanprestatie pleegt, hunnerzijds jegens Grundig handelen in strijd met de zorgvuldigheid die hun in het maatschappelijk verkeer jegens Grundig betaamt; dat deze motivering evenwel dat oordeel niet kan dragen;

dat immers het handelen met iemand terwijl men weet, dat deze door dit handelen een door hem met een derde gesloten overeenkomst schendt, op zichzelf jegens dien derde niet onrechtmatig is;

dat ook in gevallen als de onderhavige, waarin een fabrikant aan de afnemers van zijn producten contractueel verplichtingen oplegt met betrekking tot het verder verhandelen ervan of tot de daarbij te bedingen voorwaarden. het kopen van deze producten van een dier afnemers en het verder verhandelen ervan met de wetenschap dat deze afnemer door het verkopen ervan die contractuele verplichting jegens den fabrikant schendt, op zich zelf niet onrechtmatig is ten aanzien van den fabrikant;

dat dit kopen en verder verhandelen wel in verband met andere omstandigheden in strijd kan zijn met de ten aanzien van den fabrikant betamende zorgvuldigheid; dat het Hof echter omtrent de aanwezigheid van zulke omstandigheden niets heeft vastgesteld en de in het tweede middel onder b, aanhef, tegen het arrest aangevoerde grief mitsdien gegrond is;

O. voorts, dat Grundig bij dagvaarding nog aan haar stelling, dat Nibeja en Reymers jegens haar onrechtmatig handelen, ten grondslag heeft gelegd, dat zij: 1 de door hen verhandelde Grundig-apparaten in Nederland verkopen beneden de door Grundigs importeur voor Nederland, Sieverding, in overleg met Grundig vastgestelde verkoopprijzen; 2. door hun handelwijzen de door Grundig in het leven geroepen export- en verkooporganisatie ondermijnen: 3° aan hun afnemers niet die garantie en service met betrekking tot die apparaten kunnen verlenen als Grundig en degenen, die op legale, contractuele wijze van haar betrekken, dat doen en vermogen te doen;

dat, wat het onder 1 en 2 vermelde betreft, hij die door het verhandelen van producten, welke hij heeft verkregen door gebruik te maken van de omstandigheid dat een handelaar een contractuele verplichting als hierbedoeld schendt, in concurrentie treedt met handelaren op wie een gelijke verplichting rust, in strijd kan komen met de zorgvuldigheid welke hem jegens dezen betaamt, indien hij de aldus met behulp van contractbreuk verkregen gelegenheid benut om ter bevordering van het eigen bedrijf bij het verhandelen der producten te profiteren van de omstandigheid dat zijn concurrenten, doordat zij zich aan de bedoelde contractuele verplichting

(b.v. met betrekking tot den prijs) houden, tegenover hem in een ongunstige positie verkeren; dat zodanige concurrentie, waarbij voordeel wordt getrokken van de door den fabrikant dier producten tot stand gebrachte organisatie en de daardoor gevestigde contractuele gebondenheid van hen die trouw blijven aan hun verplichtingen, kan leiden tot verstoring van die organisatie, immers tot deze organisatie behoren eveneens hun verplichtingen gaan verzuimen of hun gebondenheid gaan beëindigen en dat derden de met het deelnemen aan de organisatie gepaard gaande gebondenheid niet willen aanvaarden;

dat, terwijl de in het maatschappelijk verkeer in acht te nemen zorgvuldigheid niet zo ver gaat, dat men zich jegens een fabrikant van het verhandelen van zijn door wanprestatie als hier bedoeld verkregen producten zou moeten onthouden enkel omdat door dat verkrijgen diens export- en verkooporganisatie wordt ondermijnd, nochtans het ondermijnen van die organisatie, indien dit geschiedt door concurrentie als de hiervoor omschrevene, onder omstandigheden jegens dien fabrikant in strijd met die zorgvuldigheid kan zijn;

dat evenwel de onder 1 en 2 weergegeven stellingen van Grundig niet inhouden, dat Nibeja en Reymers, de producten van Grundig welke zij in Duitsland hebben verkregen doordat een Duitse afnemer zijn jegens Grundig geldende contractuele verplichtingen schond, in Nederland verhandelend, daarbij in concurrentie zouden treden met handelaren in Grundig-producten, op wie jegens Grundig soortgelijke contractuele verplichtingen rusten als die welke de bedoelde Duitse afnemer schond, immers naar die stellingen Nibeja en Reymers niet in concurrentie treden met Duitse handelaren die, evenals de leverancier van Nibeja en Reymers, tegenover Grundig waren verbonden door een exportverbod, terwijl ten aanzien van de Nederlandse handelaren. met wie Nibeja en Reymers mogelijk wél in concurrentie treden, Grundigs stellingen van enige verplichting tegenover Grundig zelf niet reppen, doch hoogstens van een verplichting tegenover den importeur Sieverding van geheel anderen inhoud dan voor den leverancier van Nibeja en Reymers gold tegenover Grundig;

dat deze stellingen derhalve de conclusie dat Nibeja en Reymers tegenover Grundig onrechtmatig handelen, niet wettigen;

dat hetzelfde geldt van de stelling onder 3, daar de omstandigheid dat Nibeja en Reymers aan hun afnemers minder garantie en service kunnen geven dien verkoop noch op zich zelf noch in verband met de andere in deze zaak gebleken of gestelde feiten jegens Grundig onrechtmatig doet zijn;

O. dat alzo evenmin als de door het Hof vastgestelde feiten de overige door Grundig gestelde feiten het gevorderde rechtvaardigen;

dat 's Hofs arrest derhalve moet worden vernietigd en de Hoge Raad ten principale recht kan doen, in verband waarmee de middelen voor het overige geen behandeling behoeven;

Vernietigt het door het Hof te Amsterdam op 27 April 1961 in deze zaak gewezen arrest alsmede het daarbij

bekrachtigde vonnis van den President der Rechtbank te Utrecht van 28 Maart 1960;

Verklaart verweerster in cassatie niet-ontvankelijk in haar vorderingen;

Veroordeelt haar in de kosten van beide instanties, tot op deze uitspraak aan de zijde van eisers tot cassatie begroot op f 100 aan salaris en verschotten in de eerste instantie en f 600 aan salaris en verschotten in hoger beroep;

Veroordeelt haar in de kosten op het beroep in cassatie gevallen. (Salaris f 900).
